

Districte d'Innovació 22@, Barcelona

PMU-9 i PMU-10

Students
Reinventing
Cities

Les àrees de reurbanització PMU-9 i PMU-10 estan situades al districte d'innovació 22@. Aquest districte es va aprovar l'any 1999 per a la promoció i instal·lació d'activitats econòmiques de TIC al barri tradicionalment industrial del Poblenou. La proposta de desenvolupament es va completar amb un percentatge reduït d'habitatge social.

Es tracta d'una zona del districte amb habitatges disseminats enmig de zones industrials. És en una de les zones econòmicament més dinàmiques de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Després de 20 anys, la majoria dels objectius de desenvolupament econòmic de la zona s'han assolit, però queden algunes qüestions pendents. Aquestes s'aborden per mitjà del nou marc de planificació aprovat el mes de setembre del 2020. Aquest marc pretén reequilibrar el barri des d'un punt de vista urbanístic, social, econòmic i mediambiental, per aconseguir un barri inclusiu i sostenible amb usos mixtos.

Per a això, el percentatge de zona edificable dedicada a l'activitat econòmica i a l'habitatge

(que ha de ser principalment assequible) s'ha modificat. Paral·lelament, s'han establert criteris de sostenibilitat obligatoris per als edificis i els espais públics, i s'introdueix el programa d'eixos verds, que estructura el barri, en consonància amb l'esquema general d'eixos verds per a tota la ciutat.

Amb aquest concurs, la ciutat espera rebre projectes de reurbanització que puguin servir de model per a una ciutat amb baixa petjada de carboni, sostenible i inclusiva, que proporcioni noves idees i solucions per ajudar la ciutat a enfrontar-se a la crisi mediambiental, d'habitatge, de salut i econòmica posterior a la pandèmia.

Prenent les àrees de reurbanització PMU-9 i PMU-10 com a zona del projecte, s'espera que els participants en el concurs facin una proposta de desenvolupament per a un barri mixt, compacte, sostenible, resilient i econòmicament pròsper que pugui servir de model per a tot el districte 22@ i la resta de la ciutat.

Superfície aprox. de l'àrea (PMU-9 i PMU-10):
8 ha

Demografia:

PMU-9 i PMU-10 són zones industrials sense habitants. Estan envoltades d'algunes activitats econòmiques TIC i residencials en la zona més àmplia del districte 22@. Es poden consultar anàlisis de densitats del districte 22@ [aquí](#).

Àrees prioritàries i expectatives principals de la ciutat:

- Augment de l'habitatge assequible
- Eixos verds
- Millora dels resultats de sostenibilitat d'edificis, carrers i espais públics
- Reequilibri per complementar els interessos de diferents agents socials, veïnals i econòmics.
- Acció climàtica proactiva i ambiciosa

Presentació de l'emplaçament

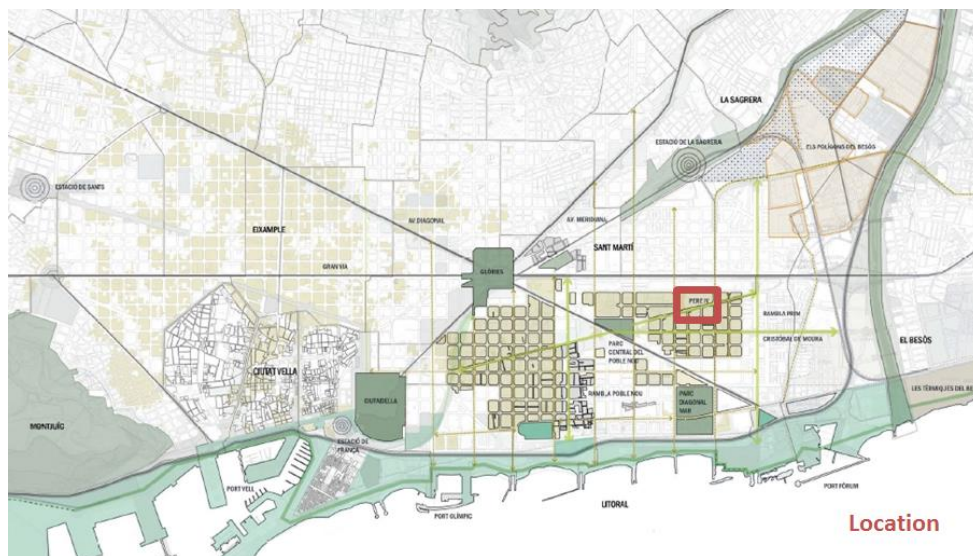

Figura 1 Ubicació de l'emplaçament a Barcelona

El districte del Poblenou és un territori de Barcelona que s'ha transformat considerablement en els darrers 35 anys. Històricament, el districte era una zona de la ciutat marcadament industrial. La construcció de la Vila Olímpica i del conjunt del passeig marítim, l'obertura de l'avinguda Diagonal, la remodelació de la plaça de les Glòries i la transformació del teixit industrial, en gran part mitjançant el Pla del Districte d'Innovació 22@, han canviat i estan canviant les seves característiques físiques i socioeconòmiques.

El Pla 22@ va establir unes directrius per a la transformació de 200 hectàrees de sòl industrial. Aquest projecte emblemàtic ha tingut com a resultat molts aspectes positius com ara el posicionament de Barcelona en termes d'innovació i d'atracció d'empreses, l'obtenció de nous terrenys per a equipaments i zones verdes, i la construcció de nous habitatges públics. També ha comportat la reurbanització d'espais i carrers.

D'altra banda, el Pla no ha estat suficient per corregir mancances que s'han produït al Poblenou en relació amb el model urbà i la quotidianitat del barri, com ara el tancament de petites empreses i

tallers i la proliferació de grans parcel·les de terrenys buits durant llargs períodes de temps, cosa que genera situacions d'aïllament i exclusió. Juntament amb això, l'ús hotel·ler té una presència excessiva que està desequilibrada en relació amb altres usos.

Les tensions entre els diferents interessos presents en aquest territori, així com la diversitat en l'estat de desenvolupament del 22@, van motivar que l'Ajuntament de Barcelona iniciés una reflexió compartida per totes les parts interessades implicades. Diversos tallers i processos de participació i treball han identificat la necessitat d'un full de ruta compartit —el nou Pla 22@— que pugui guiar la transformació futura del Poblenou, reequilibrant els interessos dels diferents agents socials, veïnals i econòmics.

La ciutat s'enfronta a tres grans reptes: la crisi econòmica i d'habitatge i l'emergència climàtica. L'objectiu principal del nou Pla 22@ és la transformació de terrenys eminentment industrials en terrenys d'usos mixtos amb habitatge, activitat econòmica, instal·lacions i espais verds per al segle XXI. D'aquesta manera es busca fer front als tres grans reptes: potenciar l'activitat econòmica sostenible, augmentar la presència d'habitatge a la zona i abordar l'emergència climàtica.

En aquest sentit, les àrees de reurbanització PMU-9 i PMU-10 constitueixen una de les àrees d'oportunitat més grans del districte 22@. La seva mida i posició han de permetre el desenvolupament d'un conjunt de propostes que abordin els reptes esmentats.

Tot i que la zona del projecte del concurs "Reinventing cities" són les àrees de reurbanització PMU-9 i PMU-10, també es pot visitar [aquest enllaç](#) on s'ofereix informació valuosa sobre tot el districte 22@:

Prioritats climàtiques de la ciutat i problemes mediambientals específics que cal abordar

L'any 2018, Barcelona va estrenar un Pla Clima sòlid, integrat i ambiciós, amb dos compromisos i objectius principals per al 2030:

- Reduir els nivells d'emissions de CO2 equivalent de la ciutat un 40 % per capita en comparació amb els de 2005.
- Augmentar l'espai verd urbà en 1,6 km²; és a dir, 1 m² per cada resident actual.

La ciutat de Barcelona espera que els equips d'estudiants desenvolupin projectes per a l'emplaçament que procurin aconseguir zero emissions de carboni en el seu funcionament (sobretot en energia, mobilitat i residus), que redueixin al màxim el carboni incorporat de la construcció i que puguin inspirar estils de vida sostenibles per als futurs residents i usuaris de la zona.

Mentre desenvolupen el projecte, els equips participants poden consultar els documents de la ciutat següents:

- Pla Clima. Consulteu-lo AQUÍ en línia o AQUÍ en document PDF.
- Emergència climàtica: AQUÍ en línia o AQUÍ en document PDF.

A més dels objectius de reducció d'emissions de GEH, els equips han d'abordar els reptes mediambientals següents: els efectes relacionats amb el canvi climàtic, com ara les onades de calor i les nits tòrrides, les pluges torrencials, la sequera, l'augment del nivell del mar, la salinització i la contaminació dels aqüífers, la pèrdua de biodiversitat i els efectes de seguretat alimentària i energètica relacionats amb la mobilitat urbana, com ara la contaminació.

L'Ajuntament de Barcelona ha treballat històricament en diferents plans sectorials (plans energètics, plans de rehabilitació, plans de mobilitat, etc.) i plans més específics sobre la crisi climàtica. Entre aquests darrers s'inclou el Pla Clima, aprovat per l'Ajuntament de Barcelona el 2017, que va establir

240 mesures per a la mitigació, adaptació i resiliència, la justícia climàtica i el foment de l'acció ciutadana.

Un dels principals objectius del Pla Clima era aconseguir una reducció del 45 % de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) el 2030 (en comparació amb el 2005) i aconseguir la neutralitat de carboni l'any 2050. Però atesa la necessitat d'accelerar les accions per tal de no superar l'augment crític de temperatura establert en l'Acord de París (+ 1,5 °C de la temperatura mitjana global de la Terra respecte al període preindustrial), l'Ajuntament de Barcelona va declarar una emergència climàtica el mes de gener d'enguany. La Declaració d'Emergència Climàtica va ser una mesura que també van adoptar moltes altres ciutats del món durant el 2019 i el 2020.

La Declaració d'Emergència Climàtica (DEC) de Barcelona se centra en set grans canvis de model i dues adaptacions. A més, augmenta l'ambició de reducció respecte al Pla Clima i estableix un nou objectiu de reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle en un 50 % respecte als valors de 1992 (-1 950 000 tones de GEH) i manté la fita d'aconseguir la neutralitat de carboni per a la ciutat l'any 2050.

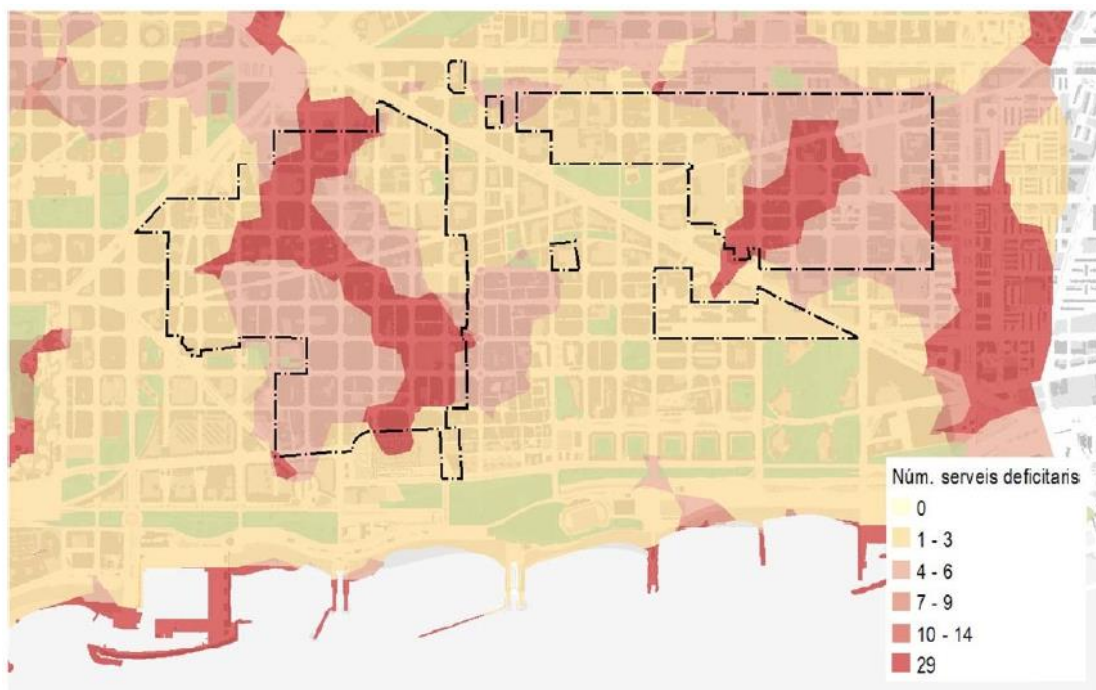
Barcelona està decidida a actuar ara per evitar que l'impacte sobre la ciutat sigui més rellevant i costós en el futur. Els 7 canvis de model proposats per la DEC són:

- Canvi de model urbanístic: en què l'objectiu principal és augmentar la presència i qualitat de les zones verdes urbanes, transformar l'espai públic per millorar-ne les condicions mediambientals i de salut, i evitar la pèrdua de biodiversitat.
- Canvi de mobilitat i d'infraestructures: que deriva en més espais, i millors, per als vianants. Promoure la mobilitat activa, que no contribueix a les emissions de GEH.
- Canvi en el model energètic: amb l'objectiu final de ser una ciutat on l'autogeneració i l'autoconsum siguin generalitzats i de crear un model energètic just, democràtic i renovable que ens permeti ser renovables i assolir la neutralitat de carboni l'any 2050.
- Canvi en el model econòmic: l'objectiu és aconseguir una ciutat en què es faciliti l'activitat econòmica i productiva promovent un model d'economia circular i digital, amb una economia més justa, social i ambiental que no deixi ningú enrere.
- Canvi en els models de consum i el sistema de gestió de residus: la DEC vol avançar cap a una ciutat que faci un consum crític i responsable i que tendeixi cap a una economia més social i de suport, amb un model circular en què els residus no hi tinguin cabuda.
- Canvi de producció alimentària, distribució i sistema de consum: L'objectiu principal és avançar cap a una ciutat més ben integrada en el territori i que potenciï el valor agroecològic del seu entorn, amb menys dependència externa d'aliments i una població més conscienciada sobre aquest problema.
- Canvi de model cultural i educatiu: Es pretén que les persones, organitzacions, institucions i empreses assumeixin la seva pròpia responsabilitat i es facin càrrec de minimitzar l'impacte de la petjada ecològica i de reduir-la.

A causa de la crisi climàtica, s'espera un augment de les temperatures amb un increment de les nits tropicals (temperatures no inferiors als 20 graus de nit) i tòrrides (temperatures no inferiors als 25 graus) i un empitjorament de la manca de recursos hídrics pròpia de les zones mediterrànies.

Per afrontar aquests reptes, en l'MPGM s'han incorporat criteris per fer que les zones verdes urbanes siguin més eficients davant la crisi climàtica:

- Increment de les zones verdes urbanes. Segons estableix el Pla Clima, la ciutat ha promès augmentar en 1 m² l'espai verd per habitant.
- Creació de parcs urbans de certa grandària juntament amb altres espais més petits que els complementin i reconnectin.
- Implementació de SUDS per reduir l'aigua d'escorrentia i recarregar els aqüífers.
- Planificació d'espais verds amb l'objectiu d'establir un sistema funcional i connectat d'infraestructures verdes.
- Diversificació de les espècies segons l'orientació del carrer.
- Incorporació en la normativa d'uns paràmetres mínims per garantir un desenvolupament de la vegetació en diferents nivells (estrats) per millorar-ne la resiliència i biodiversitat.

Dèficit de serveis socioambientals als parcs urbans

Figura 2 Mapa que indica la manca d'infraestructura verda

També és possible que, atès el seu passat industrial, la zona pugui incloure sòls contaminats, la qual cosa cal tenir en compte a l'hora de proposar metodologies per al tractament d'aquests sòls d'acord amb les estratègies de reurbanització d'emplaçaments abandonats.

La proposta ha de desenvolupar un barri d'ús mixt que allotgi activitat i habitatge, oferint una bona qualitat ambiental i un bon equilibri entre usos. També ha d'incloure instal·lacions tant per als seus habitants com per als dels barris dels voltants. Això ajudarà a reduir les necessitats de desplaçament i, per tant, les emissions de CO₂, en línia amb el concepte de "ciutat de quinze minuts".

Els edificis també han d'incloure la implementació de cobertes amb un mínim de zona verda (50 %), façanes i parets verdes i sistemes per a la producció d'energies renovables (com ara panells fotovoltaics, etc.). Aquestes solucions es poden combinar en diferents nivells, de manera que els sistemes de generació d'energia proporcionin ombra a les cobertes, la qual cosa permetria disminuir la temperatura i utilitzar-les de manera més contínua i agradable durant l'estiu.

Altres expectatives de reurbanització de la zona

El projecte ha de tractar la manca de vegetació de la zona, que és conseqüència dels usos industrials que havia acollit anteriorment. De manera més genèrica, s'espera que el projecte serveixi de model per a una ciutat més sostenible i inclusiva, que ajudi a fer front a la crisi mediambiental, d'habitatge, de salut i econòmica posterior a la pandèmia.

També s'ha d'ocupar de la baixa densitat d'habitants que hi ha al districte, cosa que dificulta la prestació de serveis o creació d'equipaments públics. Això és perquè la baixa densitat de població no permet arribar a una massa crítica d'usuaris que els facin econòmicament sostenibles a la llarga.

La densitat actual d'habitatges al districte és de 45 habitatges per hectàrea. Es pretén que el districte assoleixi una densitat mínima de 90 habitatges per hectàrea. Aquest valor permet la prestació de serveis necessaris i es correspon amb els valors mitjans de les zones urbanes d'ús mixt (habitatge, activitat econòmica, equipaments i zones verdes).

La mida i la situació de la zona de reurbanització permeten reflexionar sobre els tres reptes principals als quals s'enfronta la ciutat: crisi econòmica, d'habitatge i mediambiental. Per tant, s'espera que les propostes innovadores explorin les possibilitats d'implementar teixits urbans més sostenibles que prioritzin conceptes com ara els circuits tancats d'aigua i els materials, els productes km0 i la producció local d'aliments, alhora que ajudin a mitigar els efectes de l'augment de temperatura.

Normes i regles específiques sobre planificació urbanística

Barcelona es caracteritza per ser un teixit urbà dens que allotja 1,6 milions de persones, i amb una forta presència d'infraestructures estratègiques augmenta la seva vulnerabilitat davant del canvi climàtic, en un entorn mediterrani ja vulnerable, ja que és una de les zones del món on els impactes relacionats amb el canvi climàtic són més considerables.

La ciutat està compromesa amb un model de ciutat mixt, eficient i compacte, que millori la qualitat de vida dels seus habitants. Per tant, els criteris de planificació es basen a trobar solucions sostenibles a aspectes urbans, socioeconòmics i ambientals. Això fa que des del principi calgui introduir en la planificació criteris per augmentar i diversificar les zones verdes urbanes, dotar el teixit urbà de multifuncionalitat creant noves centralitats, disminuir la mobilitat forçosa dels ciutadans i aprofitar el transport públic, per augmentar l'eficiència energètica i l'estalvi d'aigua.

La proposta ha d'aconseguir una transformació d'una àrea actualment industrial, aprofitant un lloc i una posició estratègica dins de la ciutat, per desenvolupar un teixit urbà d'usos mixtos.

Per a això, es proposa als equips que tinguin en compte el Pla Director per a un districte 22@ inclusiu i sostenible (aprovat inicialment el 30 de setembre de 2020) [MPGM22@ inclusiu i sostenible (30 de setembre de 2020)].

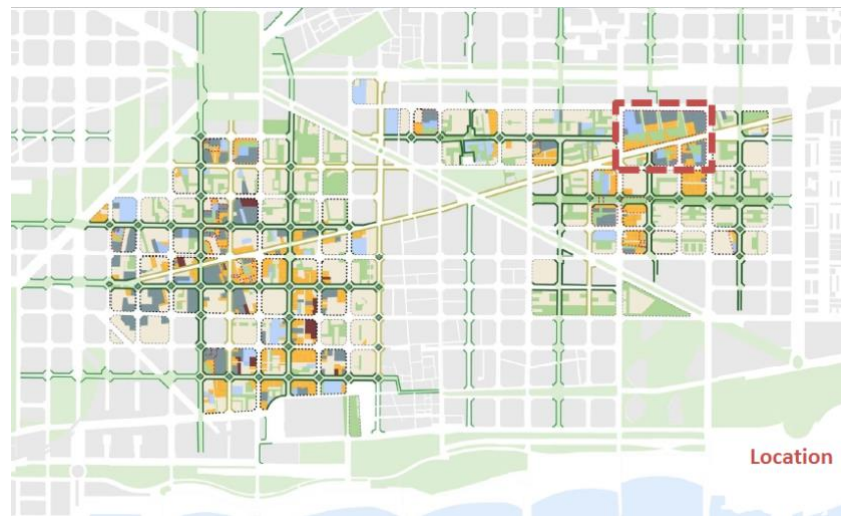

Figura 3 Estructura general i eixos verds del 22@

Per al desenvolupament de la proposta, és molt important fixar-se en l'esquema dels eixos verds, que és un programa de la ciutat per estructurar tant el districte com el conjunt de la ciutat amb l'objectiu de crear un sistema mediambiental potent que ajudi a fer front als reptes relacionats amb el canvi climàtic.

L'àrea del projecte se situa en un lloc d'intersecció de diferents eixos verds, per la qual cosa aquest fet s'ha de reconèixer i s'haurà de dissenyar de manera que se'n produeixi una combinació i conjunció adequades.

Requisits lingüístics

Els estudiants poden presentar les propostes en castellà, català o anglès.